

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanulóknak egy évre 8 kor.) Egyes száma ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., félooldal 16 kor. stb.

Felelős szerkesztő:

Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)

Előfizetéseket elfogad és hirdetések felvételéért a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők

A románok békét szeretnének. A berni „Bund” egy Romániából Bernbe érkezett román elbeszélő alapján azt írja, hogy Romániának a központi hatalmak seregei által meg nem szállt részén a nép nyomora leírhatatlan és már ez is nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a nép sóvárog a béke után. A román nép az első pillanattól kezdve gyűlölettel gondolt a háborúra.

Socescu tábornok, akit rangvesztésre és öt évi kényszermunkára ítélték, nem tehet arról, hogy a teljesen fegyverzetlen és rosszul képzett román katonákkal nem bírt boldogulni. Romániában — mondta — nem találkozik két olyan ember, akinek nem az volna az első szava, hogy „bár az Isten hozná meg már a békét, — akármibe kerülne is.

A tulzsfult Jassyban (Jászvásár) nyomorúságos hónapos szobáért hetenkint 400 koronát kell fizetni. Ezért az összegért azonban nem fűtenek és nem is világítanak. A gazdag románok lassanként Odesszába költöznek, míg a szegény embereket Oroszország belsejébe hajítják, mint az állatokat.

Az Osztrák-Magyar Bank szabadalma.
Az Osztrák-Magyar Bank szabadalmát az 1878. évi XXV. t.-cikkben biztosították. Ezt a szabadalmat az 1911. évi XVIII. t.-cikk 1917. év végéig a fenntartással ujította meg, hogy mindket állam kormányának joga van a 150 részvényre elosztott 210 millió korona alaptőkéjű banküzletet a jelzáloghitel kivételével részvényenként 1520 korona fizetése ellenében átvenni. A szabadalom meghosszabbítása iránti kérelmet 1915. év végén kellett a jegybank vezetőségének előterjeszteni. A bank szabadalmát 1918. év végéig provizorkusan hosszabbítják meg.

A jövő irányeszméi.

Hiába, legjobb tanítómester az élet. Amit emberek kigondolnak, elméletek, amit felállítanak, mind csak úgy ér valamit, ha az élet megerősíti igazát. Hány véleményre esküdt már a világ, amin később lenézően mosolyogtunk. Napirendre értünk azon, mitől valamikor a világ megváltozását vártuk. A sok ilyen törekvés közül itt van egy a nemzetgazdaság köréből.

A háborút megelőzőleg legfőbb törekvése az volt a népeknek, hogy a világpiac számára minél többet termeljenek. A jelszó a több kivitel lett, tekintet nélkül arra, hogy ugyanakkor nem szenved-e igazán a nemzeti nagy közös érdek, az igazi életszükséglet. Jött a háború s egészen más irányba nyitotta ki szemünket. Mint a kártyavár, hullott össze minden emberi számítás, egy év sem kellett s beláttuk, hogy az ipari termelésnek egyoldalú istápolása milyen ferde lehetetlen állapotokat teremtet. Egész Európa egy nagy gyártelep lett, melynek terményeit az örült spekuláció és a kedvező helyzetek kihasználása értékesítette.

A háború ebben a tekintetben is mást hozott. Megmutatta, hogy nem az az egészséges állapot, hogy mindent a külföldnek, minden erőt, fáradságot a világpiac érde-

kében és hasznára. Ellenkezőleg a nemzetgazdaságban is, miként politikai és társadalmi téren a nemzeti irány a helyes, értve alatta itt azt a törekvést, hogy a természetben és fogyasztásban a szükségességeket lehetőleg vegyük a magunkéból. Más szóval egészséges állami, társadalmi, gazdasági csak ott van, ahol a hazai nemzetgazdaságot helyesen fejlesztik és szervezik.

Minden nép csak akkor tölt igazán szerepet a nemzetek életében, ha megőrzi sajátos egyéni kulturáját. Nemzeti kultúra pedig csak független gazdasági élet mellett fejlődhet ki. Ahol a nemzetközi kereskedelmi szellem befészkelte magát, le-törli a nép lelkéről az igazi nemzeti sajátosságosság himporát, elveszti eredetiségét, s bizonyos szintelen egyetemes emberi vonásokat vesz fel. Pedig a népek sokféleségének csak úgy van meg az alapja, ha mindegyik jellemének, abból folyó szokásainak, vérmérsékletének, klimatikus viszonyainak megfelelő életet élhet. A háborús tapasztalatok szerint csak a faji öntudattól s az összetartozás érzésétől áthatott népek állják meg a világversenyt. Ez az összetartozási érzés lanyhulni kezdett bennünk az utóbbi évek nemzetközies szellemi irányzatainak hatása alatt. A lidércnyomást az immár három éves megpróbáltatás elűzte. Meg-

Szomorú vers egy kis zászlósról.

(Meghalt május elsején az olasz harctéren.)

Szegény kis öcsém, hogy szerette
A virágokat, a napot.
S virágos május napos napján
A szívébe golyót káptott.

Husz éves volt a kicsi zászlós.
A hadba dalolva vonult.
Nevetett, mikor bucsúzdskor
Az én szemembe könny toltult.

Husz éves volt a kicsi zászlós,
És meghalt május elsején.
Életbimbók így fulnak vérbe
A harcok szörnyű mezején.

Deli, vidám, okos legény volt.
Csupa, egészség, dus erő!
Mesésen szép, boldog jövőre
Borult Tirolban szemfedő.

Ragyog a nap, virágok nyílnak
S te nem látsz semmit már soha.
Ifju tested ahol már oszlik:
Illat, se fény nem száll oda.

Nem látlak soha, soha többet,
Te ifju májusi halott.
És te se látod soha többet
A virágokat, a napot.

Husz éves volt a kicsi zászlós
És meghalt május elsején,
Félbemaradt egy csodaszép
Megkezdett életköltemény.

A költemény végső akkordja
Mig élek, szívembe rezeg:
... Május elsején a hazáért
Meghalt egy husz éves gyerek ...

Vértessy Gyula.

Kis mesék.

Írta: Gölöncsér Elek.

A három kívánság.

Egyszer volt, hol nem volt, hetedhétországon is túl volt, volt egyszer egy szegény ember. A szegény ember gyakran szerepel a magyar mesékben, mert nálunk sok a szegény ember. Ez a szegény ember azonban, akiről most szó lesz, még a szegénynél is szegényebb volt, mert élehetetlen, gyámoltalan vala. Amolyan két balkezü, két ballábú volt. Ha arányat tettek volna a markába szemétté vállított volna s ha hanyatt esett, akkor is az orrárt törte be. Volt neki egy felesége. Olyan, mint a szegény ember felesége szokott lenni. Nyelven, zsémbe, rossz kedvű. Mindig futta a kigyókövet és úgy csörölt-pörölt, mint akinek csalán csipi a csipejét. A szomszédok azt tartották róla, hogy halála után a nyelvét külön kell agyonütni, mert az különben mindig járna, mint nagypénteken a kerepő.

A szomszédjukban lakott egy sváb család. Ezek is szegények voltak, de ezeknél volt fogamatja a fohásznak is, a munkának is. Megelégedetten éltek. Az öreg Szepe fether váltig mondta, hogy az a baj a szegény emberéknél, hogy nincsen gyerekük. Lám neki van egy csomó. Másként nem is tudja összszámolni gyerekeit, ha csak nem a-b-c rendben említi őket így: Ádám, Béter, Cepi, Dóni, Eten, Fiktor meg a Gároly. Ajánlotta, hogy ők is szerezzenek valahogy egy gyereket és mindjárt lesz Isten áldás a munkán és boldogok lesznek. De a szegény ember azt felelte:

— Ketten is veszekedünk a kevés harapni való miatt. Hátha még három szegne a kenyérből, mi lenne akkor?!

És csak nyomorogtak tovább. Egyszer a szegény ember levágott egy nagy karéj kenyeret, bele-tette a tarisznyájába és elment szerencsét próbálni.

Ment, ment, mendegélt. Amint megyen, hát meglát az út melletti árokban egy nyomorult vándort, akit az éhség agyoncsigázott s akinek lábát feltörte a kemény út, úgy hogy mozdulni se tudott, jártányi ereje se volt.

A mi szegény emberünk szíve megérett a nyomorulton és mindjárt megosztotta vele kenyereit. Kalapja karimájában vizet hozott az eltikkadt vándornak s midőn így feloldította, felnyalabolta és a közeli patakhoz cipelvén, sebeit kimosta, bekötözte s mint ki jól végezte dolgát, tovább akart menni. De egyszerre csak megszólal a vándor és azt mondja neki:

frissült nemzeti élet után vágyódunk. Igen, de akkor biztosítsuk annak alapját egészséges nemzeti irányban fejlesztett gazdasági élettel.

Igazi állami, politikai függetlenség csak úgy érhető el, ha az állami élet vezetői azt a helyes elvet keresztülviszik, amit fennebb említettünk. Minél több, nagyobb gazdasági vonatkozásunk, kötelezettségünk a külfölddel szemben, annál problematikusabb az állami élet függetlensége. Világos példa rá Franciaország. Ha a revanche eszméje nem vezette volna is Németországgal szemben, kénytelen lett volna a küzdelembe belépni, mert nem hagyhatta volna az utóbbi évek alatt Oroszországnak kölcsönzött csaknem husz milliárdját. Portugália sem ideálmusból lépett be a küzdők sorába. Mindenki tudja, hogy az angolok porázmazagán jár, mert angol kézben van kereskedelme s ipara.

Nekünk sem vált hasznunkra, hogy az államadóságot csaknem mindig a külföldön szedjük fel. És ha sikerült volna a francia pénzpiacot megszerezni, ki tudja nem fizettük volna-e meg az árát. Hova jutottunk volna, ha a fék nélkül való nemzetközi kereskedelem még nagyobb szabad teret nyer nálunk. Már az első évbe bekövetkezett volna a kiéhezetés keserű kényszere. Ma előttünk áll a levont tanulság, hogy az a legszerencsésebb állam, aki szükségleteinek legnagyobb részét maga tudja előteremteni. Maga Németország is érzi, hogy fejlett ipara mellett többet kell törődnie a mezőgazdasággal, mint eddig. Ugyanezt kell mondanunk Magyarországra is csakhogy megfordítva, bár a mezőgazdaság terén sem vagyunk ott, ahol állnunk kellene.

Ennek a kérdésnek megoldásához tartozik a nemzetközi tüke, a börze, a nagybankok ügyének rendezése. Amely tüke ma itt van, holnap ott, s a nagy közösséggel

semmi közösséget nem érez. Hatását legjobban Magyarországon látjuk, hol az erdélyi oláh és szász bankok sokkal többet tettek kisebb összegekkel népük jólétére, mint a nagy pesti s más pénzintézetek, melyek teljesen közömbösek népünk jólétével szemben. A vezető államférfiak belátó törekvésűek s munkájától mennyire tudják, vagy akarják mindezeket a kérdéseket megoldani?

HIVATALOS RÉSZ.

Plébánia betöltése. A zalaszántói plébánia-javadalmat a kegyur szabályszerű bemutatólevele alapján Major György kesztelyi hitoktató nyerte el.

Ideiglenes adminisztrátor. A harctéri szolgálatot teljesítő taliándörögdi plébános ideiglenes helyettesül a taliándörögdi plébánia vezetésével *Gárdián József* látrányi káplán bízott meg.

Dispositio. Szabó Domonkos a taliándörögdi plébánia ideiglenes vezetésétől fölmentetve, Látványba disponáltatott kápláni minőségben.

Tanítói kinevezések. *Wilhelm* Gizella Akára, *Effinger* Károly Hévízzsentandrásra, *Csapó* Krisztina Zalaszabarra, *Javaczký* Irén Zseliczislakra tanítókká kinevezettek.

Pályázatmeghosszabítás. Zalaszentlászló plébániához tartozó *Gyálvész* filiális község róm. kath. iskolászeke a „Veszpremi Hírlap” XXV. évf. 7-ik számában közölt kántortanítói állásra szóló pályázatot, kellő pályázók hiányában március 25-ig meghosszabbítja. Lesz János plébános-helyettes, iskolaszéki elnök.

Pályázat. A káptalanlőti-i r. kath. osztálytanítói állásra 1917. március 20-ra pályázat hirdetik, amelyre csakis nők pályázhatnak. Törvényes fizetés, egy kis szoba, a legszükségesebb butorokkal; lakáspótlék, míg új lakást nem építenek. Kertiletmény 20 kor., egy öl fa, a házhoz hozva, fűtés és tisztogatás. Tanév végeig, a főtanfelügyelő ur 3249/1916. p. a. k. engedélye alapján, a hadifogságban levő kékkuti tanítót, ahol már 3-ik évtől fogva nincs tanítás, tartozik helyettesíteni. Kötelezettségek a „Díjlevélben” lesznek

— Jó tett helyébe jót várj. Te jót tettél velem, én is jót akarok tenni veled. Ismerem jó szívedet, de ismerem nyomorodat is. Hálám jeléül feleségednek három kívánságra teljesülni fog. Jól vigyázzatok rá, hogy javatokra legyen — s ezzel a vándor, mintha a föld nyelte volna el, úgy eltűnt.

A szegény ember csak ámult-bámult egy darabig, de aztán fogta magát és hazafelé fordította az apostolok lovait. Hazáérve, elmondta feleségének a történeteket. Az asszony épen azon törte a fejét, hogy mi lenne jó vacsorára és hogy — ime — az ura elmondja a vándor ajándékát, rögtön azt mondja:

— Jó volna egy rőf kolbász. Hát — Uram, teremti — abban a szempillantásban ott termelt egy rőf kolbász a tűzhelyen és egy nagy lábosban sült, sistergett és igen-igen kíváncsú aromákkal töltötte meg a szegény szagu hajlékot.

Hej, lett nagy öröm, hogy ime az ajándék valódi és nem szemfényvesztés. Megölelték, megcsókolják egymást, mert a szerelem nem a szíven, hanem a gyomorban van. Kópialó gyomorral fanyar ízű a csók, de bezeg igen jó valami az, ha nem korog a gyomor. Hanem a csókok között is eszébe jutott a szegény embernek, hogy kár volt csak egy rőf kolbászt kívánni, mert ez rövid lélegzetű jólétet ad és azt mondá asszonyának, hogy a másik két kívánságra vigyázzon, hogy valami nagy vagyont s mi egymást kívánjon. Az asszony ígérte, hogy gondja lesz rá és sürgőtt-forgott, asztalt terített s mi egymás. A szegény ember pedig ez alatt gondolt, míg a vacsora elkészül, jó lesz egy pipadohányt elszívni. Megtömi tehát a cserép pipát és tüzet akart rá lenni, amikor oly ügyetlenül kap-

kodott a menyecskeszemű parázs után, hogy a lábost felborította és a kolbász a zsarátnok közé esvén, megégett.

No lett erre hadd el, hadd. Az éhes asszony irtalmatlan haragra lobbant és tehetetlen dühében azt mondta:

— Bár nőtt volna inkább a ked orrához az a kolbász, ebadta kötyönflitty embere.

Hát — lássatok csudát! — a kolbász abban a szempillantásban a szegény ember orrához nőtt.

No iszen megijedt a szegény ember. Próbálta levenni orrának rettentő nyulványát, de az bizony a világ minden kincséért se jött le onnan.

A szegény ember igen elbusulta magát és kérte a feleségét, hogy ne tegye csuffá, hanem a harmadik kívánsággal távolítsa el orráról a ménkü nagy nyulványt. Ígérte, hogy ezentúl kétszer annyit dolgozik mint más, a kocsmának a tájára se néz és egy szóval ígért fűt-fát.

Erre az asszony — némi habozás után — kimondta a harmadik kívánságot is és lám eltűnt a szegény ember orráról a kolbász, de hát vége is volt ezzel mind a három kívánságnak.

Ezután mit volt, mit tenni? — a szegény ember utána látott a munkának, szépen keresett, a jólét egyre nőtt és midőn egy kis fiu is kívánt a kenyérből, az ő kis fia, akkor szent volt a béke a házban és éltek boldogan.

••

Ez a mese annak ötletéből jutott eszünkbe, hogy az ellenzék váltig kívánja a választási jog legszélesebb kiterjesztését. Kérdés, hogy a kívánság teljesítése esetén nem az ellenzék kívánna-e, hogy ez a rettentő kolbász eltűnjön az orráról.

megállapítva. Kérvények — melyek nem lesznek visszaküldve — *Bognár Károly* esperes-plébános címére *Káptalanlőti*, Zala m., u. p. *Nemesgulács* küldendők. Az állás azonnal elfoglalandó.

Pályázat. A somogysámsóni plébániához tartozó *Horvátkut* fiókközség kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma: két szobás lakás, konyha, kamra, istálló, sertésöl és felszer, 600 öl kert, 2000 öl szántóföld, melyet a nép munkál, közel 200 pár után 1/4 mérő rozs és 80 fillér, 120 korona borjárandóság, 4 öl tűzifa, 20 kor. legeltetési jog, 300 kor. készpénz, stóla és államsegély. Pályázatok április 1-ig a somogysámsóni plébánia hivatalához küldendők.

Alispáni jelentés.

Közigazgatás.

A hadiszolgáltatások tekintetében, mint a háboru kezdete óta mindig, úgy az elmúlt időszakban is nagy mértékben volt a lakosság, különösen a hadimunkásokat és vonatkisérőket illetőleg igénybevéve. Az igényelt egyéneket — habár ez mindinkább nehéz feladat — a kitűzött időre mindenkor pontosan előállítottam s a lakosság is, habár az előállítások érzékenyen érintettek, mindig elismerésre méltóan, zugulódás nélkül teljesítette hazafias kötelességét.

A közellátás és az 1917. évi termés biztosítása is külön gondot és megfeszített munkát igényel. Főfeladatát képezte tehát úgy a vármegyei gazdasági intéző- és munkabizottságainak, mint nekem is ezen időszakban is, hogy a katonai és gazdasági védelem nemes küzdelmére a vármegye közéletében minden téren és minden eszközzel támogassuk.

A m. kir. miniszterium a háboru esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a közellátás egységes központi vezetésére s az élelmi cikkek és egyes más közszükségleti áruk forgalmának, elosztásának, fogyasztásának és árának szabályozására az Országos Közellátási Hivatalt szervezte, amely működését 1916. november 1-én megkezdte.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter az országos közellátás szükségleteire, valamint Veszprém vármegye nem termelő lakossága burgonya-szükségletének biztosítására a rekvizitálást elrendelte. Az első rekvizitálás nem vezetett a kívánt eredményre s így a pótrekvizitálást is foganatosítottam. A lefoglalt készletek átadása és átvétele megkezdődött, illetve folyamatban van. Ahol pedig akár élelmezési, akár vetési célra szolgáló burgonyában hiány van, annak pótlására esetről-esetre felterjesztést intéztem.

Az Országos Közellátási Hivatal Elnökének leirata folytán elrendeltem, hogy a két rendezett tanácsú városban úgy a termelőknél és a kereskedőknél, mint a magán háztartásoknál, a községben pedig mindazoknál, akik az alábbi élelmicikkek árusításával üzletszerűen foglalkoznak, azoknak akár saját, akár idegen helyiségben őrzött, akár más részére őrzetben tartott liszt-, hüvelyes-, zsír-, cukor-, kávé- és burgonya-készletek összeírassanak. Ugy ezen élelmicikkek, valamint a petroleumnak is a kellő időben és mennyiségben a lakosság rendelkezésére juttatása kezdetben főleg forgalmi, illetve szállítási nehézségek miatt időnkint megakadt. Többszöri erőyes sürgött felterjesztéseimnek és *Holtitscher* Károly ország. képviselő, mint a Közellátási Hivatal elnökének megbízottja, igazán önzetlen, buzgó és hálára kötelező szíves közbenjárásának meglett az eredménye, amennyiben az ellátás most már alig-alig szenved hiányt és remélhető, hogy a tavaszi idők beálltával már semmi panaszra sem lesz ok. A gabonára, lisztre, hüvelyesekre és burgonyára nézve a fejkvóta megállapítása, az összeírása, feleslegek elrekvirálása, az elrekvirált feleslegeknek miként való felhasználása az általam már előzetesen kibocsátott rendeletekkel nyert elintézését.

Vármegyémm nem termelő lakosságának hatósági lisztellátás való ellátásáról 17.359—1916. sz. körrendelettel miként gondoskodtam, a lisztellátás tekintetében november 15-ig fennakadás nem is történt, panaszok nem merültek fel. Azonban a bekívánt összeírás jegyzékekből, valamint a közellátási megbízott által számos jegyzőkönyvben lefolytatott vizsgálat adataiból nagy meggyőzőséggel kellett megállapítanom, hogy ezen összeírásokat nagyrészt a több, előző rendeletben kiadott utasítások teljesen figyelmen kívül hagyásával és a legnagyobb felületességgel állították össze. —

25.684—1916. sz. körrendelettel tehát a fejkvótát újból és világosan megállapítottam, a községi és körjegyzőket feyelemi felelősség terhe mellett szigorúan utasítottam, hogy az összeírásokot a vásárlási igazolványokkal egybevetés alapján pontosan vizsgálják át és helyesbítsék, nehogy olyanok is kapjanak hatósági listét, akik vásárlási igazolványok alapján gabonát szereztek be és így kétszeres ellátásban részesülének. A főszoigabíró urakat pedig alapos ellenőrzésre felhívtam. A revideált kimutatások már beérkezvén, a lakosság havi lisztkontingense most már szabatosan, igazságosan megállapított és a lisztellátást olyképp szabályoztam, hogy az Országos Közélelmezési Hivatal által havonta rendelkezésemre bocsátott lisztmennyiséget a járások főszoigabíráinak utalom ki s azok az általuk megbízott fogyasztási szövetkezetek és kereskedők útján juttatták az igényjogosultakhoz.

Az ellenőrzésről is gondoskodtam, panasz azonban ez ideig nem történt, dacára hogy az Országos Közélelmezési Hivatal Elnöke által f. évi január 3-án a fejkvóták országosan való egyezésítése tárgyában kiadott körrendelete alapján a fejkvótát a megengedett maximumig kénytelen voltam leszállítani.

Az Országos Közélelmezési Hivatal Veszprém vármegye egész területére elrendelte a pótrekvirálást, melyet a legnagyobb erélyességgel fogadtattam, azt a járási főszoigabíró és szolgabíró urak, valamint a közélelmezési megbízott is a vármegye számos községében személyesen is ellenőrizték, illetve felülvizsgálták, az eredmény ha nem is közölte meg a vármegyére kivetett kontingens, — tekintve az 1916. évi gyenge termést és a sok hatósági ellátásra szoruló egyént — a reménységet felülhaladta.

A közélelmezés országos fontosságú kérdését tárgyaló jelentésem nem volna teljes, de nem volna igazságos s hozzám méltó, ha e helyen nem emlékezném meg hálás elismeréssel az érdemről és nem tolmácsolnám az egész vármegye közönségének őszinte köszönetét azon igazán fáradhatlan, lelkiismeretes és ügybuzgó hazafias tevékenységért, amelyet úgy *Hollócher Károly* országgy. képviselő ur, az Országos Közélelmezési Hivatal Elnökének megbízottja, mint a járások főszoigabírái s a r. t. városok polgármesterei, de különösen a községi és körjegyzők — az általános érdemeket erősítő néhány gyarló kivételtől eltekintve — harcoló testvéreinknek és az ország népének e sorsdöntő vés időkben hatványozva nehéz ellátása és egyszersmind a vármegye lakói nyugodt megélhetésének biztosítása érdekében is kifejtették.

A termés biztosítása.

Az 1917. évi termés biztosítása érdekében a szükséges hatósági intézkedéseket kellő időben megtettem. A tavaszi, de főleg a nyári aratási munkálatok elvégzéséhez a szükséges munkaerő biztosítása céljából szigorú körrendeletben gondoskodtam arról, hogy 12—50 éves korig minden épkezláb itthonmaradt férfi, nő, vagy gyermek ily munkára elszegődjék és nyilvántartásra össeírassék. Az el nem szegődötteket annak idejében és a szükséghez képest közérőképp kirendelem, a munkakerülő hadisegélyesektől pedig a hadisegélyt el fogom vonatni. Ezenkívül felterjesztést intéztem a földmívelésügyi miniszter urhoz, hogy a gazdasági munkákhoz legalább 2000 hadifoglyot bocsásson rendelkezésemre. Ezen kérelmem támogatására a vármegye országgy. képviselői is felkérték.

A földmívelésügyi miniszter a peronoszpóra elleni védekezésre a szőlős gazdák részére kal. holdanként 15 kiló rézgálicot helyezett kiállításba. A jelentkezők neveinek össeírását elrendeltem s a rézgálic-ügy kezelésére — úgy mint a múlt évben is — a vármegyei gazdasági egyesületet, illetve annak igazgatóját, *Kajdosz* Endrét kértem fel.

Az évközben üresedésbe jött 3 megyebizottsági tagsági hely dec. 30-án betöltött.

Népnevelésügy.

A kir. tanfelügyelő a nyári szabadságidő lejártával hivatalát átvette. A vármegye területén a tanítás a folyó tanévre az iskolák nagy részében, részben helyettesítés által ugyan, de biztosítva van. De csak nagy részében, mert 20—30 iskolában eddig sincs tanító.

A be nem iskolázott tankötelesek össeírása a közgy. bizottság útján előzőleg elrendeltetett. A harctéren küzdő katonák részére téli ruhák készítésére felhívták a tankertlelteteli leányiskolákat. A vármegye tanítószolgálatát pedig a kultuszminiszteri rendelet folytán a kir. tanfelügyelő felhívta, hogy a gabona rekvirálásánál működjen közre.

A vármegyében a tanítók bevonulása miatt sok iskolában szünetel a tanítás, erre vonatkozólag csak egy megoldás lehet, ha a kultuszminiszter állami tanítókat küld helyettesül az iskolai hatóságok felkérésére és a kir. tanfelügyelő felterjesztésére a felekezeti iskolákba, mert ezek a bevonult tanítók teljes illetményeit is fedezni lévén kötelesek, arra nem képesek, hogy rendes tanítóikon kívül most új tanítókat is lassanak el.

Ha elvitték őket katonai szolgálatra, vagy nyert volna teljes fizetésük fedezetet a hadügyi budget terhére, vagy pedig tessék a kultuszminiszterumnak, mely megengedte, hogy a tanítók elvonassanak a háború miatt égetően szükséges kulturális munkáktól, állami dotációval helyetteseket küldeni minden felekezeti iskolához, ahol nincs tanító s ahol a hitközség szegénysége miatt képtelen a hadbavonult tanító helyett más tanítót alkalmazni. E tekintetben a kir. tanfelügyelő a V. K. K. urhoz sürgős intézkedés végett jelentést tett, melynek remelem lesz is fogadtatja.

A harctéren elesett tanítók özvegyei s árvái részére a kir. tanfelügyelő gyűjtést rendelt el, úgy az iskolákban, mint a vármegyei tanítószolgálat körében. A gyűjtés serényen folyik. A hadikölcsönre vonatkozó felhívása következtében pedig eddigi adatok szerint a vármegye tanítószolgálat buzdítására a nép és a tanuló ifjúság körében, a tanítók saját jegyzéseit is beszámítva, közel 250 ezer koronát jegyeztetett.

Mezőgazdaság.

Az őszi vetések kellőleg megerősödve kerültek a télbe s midőn a novemberi és decemberi enyhe időt januárban kemény hideg időjárás váltotta fel, olyan hótakarót kaptak a vetések, amely a kifagyás ellen jól megvédelmezhetette őket. A késő őszi enyhe időjárás lehetővé tette azt, hogy az őszi szántásokat még december hóban is folytatni lehetett és így elegendő szántott föld lesz a tavaszi vetésekhez, a januárban beállott fagy és hó viszont megjavította az utakat, úgy hogy a téli fuvarozás és a trágya kihordása könnyebben volt végezhető.

Sajnos, hogy a vármegye gazdái által kért tavaszi vetőmagokat nem biztosíthatta a kormány és csakis köles és fajtengeri vetőmagot adhat a vármegyének s ezt is korlátozott mennyiségben.

Az állattárolomány kitéltetése nagy gondot okoz a gazdáknak, nemcsak azért, mivel sok helyen a szálak takarmány fogytán van és gyenge minőségű is, hanem főképen azért, mert a rekvirálás folytán abraktakarmány oly minimális mértékben maradt a gazdák kezén, hogy ebből állataikat kellő erőben fentartani nehezen tudják, más erőtakarmányhoz jutni pedig jóformán lehetetlenség.

A munkásviszonyok állandóan rosszak. Aratómunkások a legtöbb gazdaságban még nincsenek szerződötve, a mezőgazdasági munkabérek igen magasak. A tavaszi mezőgazdasági munkák biztosítása érdekében a törvényhatósági gazdasági intéző bizottságok újralvól megalakításával intézkedik. A kormány kiállításba helyezte azt, hogy a mezőgazdasági munkák elvégzésénél a hiányzó kézi munkaerő pótlásához elegendő hadifoglyot és katonai munkaerőt fog rendelkezésre bocsátani.

Alldeutschok Magyarországon.

— Az erdélyi szászok és az általános választói jog. —

A magyar nemzet nemzetiségi politikája sohasem tetszett a németországi nagynémeteknek, az alldeutschoknak. A háborús német-magyar barátság árnyékában újra jelentkeznek a pangó német okvetlenkedések, amelyek kiállításba helyezte azt, hogy a mezőgazdasági munkák elvégzésénél a hiányzó kézi munkaerő pótlásához elegendő hadifoglyot és katonai munkaerőt fog rendelkezésre bocsátani.

„Schriften zur Erforschung des Deutschthums im Ausland” című Köhler lipcei kiadó a háború kezdete óta könyvsorozatát ad ki. Ebben jelent meg Friedrich Teutsch „Die Siebenbürger Sachsen” című munkája, amelyben a többek között ezeket olvashatjuk:

„Az általános jogért való harc különösen nagy veszéllyel fenyegeti a magyarországi németeket. Ezáltal a németek területen teljesen megsemmisül a németiség, mert a képviselőválasztásoknál való szavazatok többségét biztosítanak a magyaroknak és a románoknak.”

A lipcei Franckel Ludvig tanár „Siebenbürger Sachsen” című műve így nyitja:

„Felhívom a német kormány figyelmét arra, milyen veszéllyel fenyegetik a magyarok és a románok az erdélyi szászokat. Mindenféle erő-

szakkal meg akarják semmisíteni a németiségben való hitüket és ha a német kormánykörök nem lépnek közbe, akkor 50 éven belül megsemmisülnek az erdélyi szász telepítvények.”

Ez az ur és egy bizonyos Kuno Waltemath nevű másik talán nem is ismeri Naumann Frigyes „Hilfe” című lapjának 1916. június 22-iki számában megjelent cikkét, amelyben Naumann elismeri, hogy „Magyarország nagyon lojálisan viselkedik a nemzetiségeivel szemben.”

Kuno Waltemath ugyanis ezeket írja: „Nekünk erős szövetséget kell a külföldi államokban letelepített németekkel kötünk, mert csak így tudunk rajtuk az ellenük irányuló elnyomó törekvésekkel szemben segíteni.”

Dr. Gottfried Fittbogen a „Deutsche Kultur in der Welt” című folyóiratban így vélekedik: „Ha a magyarországi németek elég akaratával rendelkeznek, akkor nincs az a magyar kormány, mely nemetségüket képes lenne megsemmisíteni.”

A folyóirat dicséri Orendi Homonnai Viktort, ki egyesületek akar létrehozni, hogy a Boszniában, Szlavóniában, Bukovinában és Magyarországon élő németek között kapcsolatot teremtsen.

Hogy ez az egyesület milyen célokat tűzzen ki maga elé, azt a folyóirat fenti és most következő néhány mondatából megíthetjük:

„... a Ferenc Ferdinánd elleni merénylet különösen azért fáj a szászoknak, mert az ő uralkodásától a magyarországi szászok nagyon sok előnyt remélhettek.”

Brandsch Rudolfról, aki tudvalevően a magyar képviselőháznak tagja, a „Das Deutschthum in Ausland” című hetitár ezeket mondja:

„Brandschnak nagyon sokat el kell tűrnie a magyaroktól, mert dacára a veszélyeknek, melyek őt fenyegetik, nem szűnik meg az erdélyi szászokban a németiséghez való hozzátartozás érzését terjesztetni.”

Az igazság pedig ez: Ha a maroknyi erdélyi szászok nemzet véreiktől elszakadva a tizenegyedik századtól kezdve nyelvüket és kultúrájukat meg tudták tartani, gazdagodhattak és Erdély történetében közjogi faktorok lehettek, akkor ugyan milyen elnyomó lehet velük szemben a magyar nemzeti-ségi politika? Mert hiszen Magyarország 16 000 népiszkolája közül ma is 7000 a nemzeti-ségi iskola.

Veszprémi pénzüintézetek.

IV. A Veszprémi Takarékpénztár.

Közgyűlését f. hó 7-én tartotta dr. Óvári Ferenc elnökgazdát vezetésével. Ez intézet hetvenegyedik üléstétét zárt. Eredményének, üzleti tevékenységének, irányzatának jellemzésére az igazgatósági jelentésből a következőket jegyezzük ki:

„Intézetünk, a Veszprémi Takarékpénztár, a dúló világháború harmadik évében zárta le 71-ik üléstétét, melyre a gyász, a fájdalom és néma bánat ugyancsak rányomták a súlyos bélyegét. Határtalan gyűlölet és undok kapzsiság jellemzi ellenfeleinket, akik szép hazánkat feldarabolni szeretnék. Emiatt véreznék szeretetünk, a hős honvédek, emiatt végzünk mi megfeszített becsületes harcot a közzgazdaság mezején.”

Országunk közzgazdasága bámulatos kézzszéggel áll helyt. Gazdaközönségünk a nagy áron értékesített terményekért és állatokért befolyó pénzét adósságai törlesztésére fordítja, vagy betétként helyezi el s mivel az üzlettelenség tovább tartott az elmúlt évben, így a pénzbőség még fokozódott. Ez a magyarázata a kölcsönök csökkenésének és a betétek szaporodásának.

Nagy feladatok várnak pénzüintézetekre a háború befejezése után. Mi megmaradtunk tisztán és kizárólag takarékpénztári üzleteink mellett és banküzletekkel a lefolyt évben sem foglalkoztunk.

A hadikölcsönjegyzés munkáját nagy előszereettel és lelkesedéssel szolgáltuk. A betétkamatlábán 3%-ra való leszállítás nagyban előmozdította sikereinket. 8 millió 209 ezer 300 K-t jegyeztek hadikölcsönre intézetünknek.

A Haditermény részvénytársaság kirendelését elvállaltuk. Értékpapír állományunkat majd 1 millió koronával emeltük. A koronázás emlékére 20 000 koronás alapítványt tettünk Veszprémben emelendő hadiárva-háza. Hadifogságba jutott honfitársaink ügyeinek felkarolására is kiterjedt figyelmünk, a pénzátutalásokat teljesen hasonló nélkül közvetítettük. Veszprém város közlelmezésének lebonyolítására 2 millió koronával állottunk rendelkezésre. Ösztöndíj-alapítványunkat egy fiú- és egy leányárva élvezte.

A velünk összekötöttesben álló részvénytársaságok közül a Veszprémi kötött és szövött ipar-árugyár r.-t. igen szép fejlődést mutat és már 1000 munkás alkalmazásának megfelelő gyár építésével foglalkozik.

Az intézet betétállománya, dacára az 1916. évi 4,825.650 kor. hadikölcsönjegyzésnek és erre való betétkivételnek, mégis 236.129 kor. 90 fillérrel, folyószámlakölcsöne 1,358.340 koronával szaporodott. Ellenben jelzálogkölcsöne 612.659 korona 30 fill., váltótárcája 610.527 kor. 47 fillérrel apadt.

Üzletági a következő hullámozást mutatják az 1916. évben. Betét 13,520.197 K 72 f. Folyószámla betét 1,657.660 K 36 f. Jelzálogkölcsön 8,681.762 K 43 f. Váltó 1,744.579 K 62 f. Folyószámlakölcsön 3,339.057 K 40 f. Biztosítási ág jövedelme 5160 K 47 f. Értékpapír 3,554.004 K. Ingatlanérték 587.645 K. Hátralekos kamat 503.364 K. Részvénytőke 1,200.000 K. Tartalékok összege 2,013.157 K. Évi jövedelem 273.875 (1915-ben 281.789) K. Osztalék részvényenkint 15 K. Összforgalom 84,089.125 K 92 f.

A nyereségből a Hadiárvaháza adott az intézet 6000 K-t, hadisegélyezésre 2000 K-t, egyéb jöteknyságra 2688 K-t.

A közgyűlésen részleges tisztújítás is volt. Az igazgatóválasztmányban öt tagnak, a felügyelőbizottságban két tagnak három éves mandátuma lejárt. A közgyűlés újra megválasztotta az igazgatóválasztmányba *Berger* Arnoldot, *Politzer* Miksát, dr. *Véghely* Kálmánt, dr. *Spitzer* Mórát s *Tauszig* Miksát, a felügyelőbizottságba pedig dr. *Cseresnyés* Józsefet s *Óvári* Kálmánt.

Összeirő bizottságok a veszprémi járásban.

Az országgyűlési képviselő választókat járássunkban az alábbi bizottságok írják össze:

I. Nagyvázsonyi országgyűlési képviselő választókerület.

1. Ajkai szavazókör.

Rendes tagok: *Csorba* György földbirtokos Halimba, egyszersmint összeirő küldöttségi elnök. *Szabó* Aladár ref. lelkész Ajka, egyszersmint összeirő küldöttségi helyettes elnök. Ajka, Bóde, Koiontár, Tósek és Tósekberénd községeknél *Kollin* Antal ajkai körjegyző. Csekut, Halimba, Ócs, Padrag és Pusztamiske községeknél *Asbóth* Imre padragi körjegyző.

Póttag: *Bátsi* József ev. lelkész Ajka.

2. Nagyvázsonyi szavazókör.

Rendes tagok: *Németh* Gábor r. kath. plébános Nagyvázsony, egyszersmint összeirő küldöttségi elnök. Dr. *Schwartz* Fülöp orvos Nagyvázsony, egyszersmint összeirő küldöttségi helyettes elnök. Kishidegkut, Nagyhidegkut és Tótvázsony községeknél *Barthalos* Dezső tótvázsonyi körjegyző. Magyarbarnag, Mencshely, Nemetbarnag és Vöröstő községeknél ifj. *Ódor* Pál mencshelyi körjegyző. Nagyvázsony, Nemeslényfalu és Urkut községeknél *Finke* József nagyvázsonyi körjegyző.

Póttag: *Zsiray* Lajos ev. lelkész Nagyvázsony.

3. Nemesvámosi szavazókör.

Rendes tagok: *Csomasz* Gyula ref. lelkész Szentkirályszabadja, egyszersmint összeirő küldöttségi elnök. *Krizsek* Alajos r. kath. plébános Szentkirályszabadja, egyszersmint összeirő küldöttségi helyettes elnök. Nemesvámos és Veszprémfajsz községeknél *Varga* István nemesvámosi körjegyző. Szentkirályszabadja községénél *Szabó* Pál Szentkirályszabadja község jegyzője.

Póttag: *Both* Miklós ref. népiskolai tanító Nemesvámos.

4. Szentgáli szavazókör.

Rendes tagok: *Kovács* János földbirtokos Szentgál, egyszersmint összeirő küldöttségi elnök. *Szűcs* József községi jegyző Szentgál, egyszersmint összeirő küldöttségi helyettes elnök. Id. *Tamás* Ferenc földbirtokos Szentgál.

Póttag: *Zsebeházy* József földbirtokos Szentgál.

5. Városlódi szavazókör.

Rendes tagok: *Stangl* Sándor népisk. főtanító Városlód, egyszersmint összeirő küldöttségi elnök. *Szeibert* Ambrus kereskedő Városlód, egyszersmint összeirő küldöttségi helyettes elnök. Ajkarendek, Bakonygyepes és Kislód községeknél *Pókay* Gyula kislódi körjegyző. Bánd, Herend és Márkó köz-

ségeknél *Steinmácher* József herendi körjegyző. Csehbánya és Városlód községeknél *Gátsér* Lőrinc városlódi körjegyző.

Póttag: *Mayer* Emil magánzó Városlód.

II. Veszprémi országgyűlési képviselő választóker.

1. Hajmáskéri szavazókör.

Rendes tagok: *Jákóy* Pál ref. lelkész Hajmáskér, egyszersmint összeirő küldöttségi elnök. *Kremó* György malomtulajdonos Hajmáskér, egyszersmint összeirő küldöttségi helyettes elnök. Balatonalmádi községénél *Birbaum* János Balatonalmádi község jegyzője. Gyulafirátót és Kádárta községeknél *Jákóy* Pál gyulafirátóti körjegyző. Hajmáskér és Soly községeknél *Németh* Ignác hajmáskéri körjegyző. Királyszentistván és Litér községeknél *Sipos* Ferenc litéri körjegyző. Vöröserény községénél *Báthory* József Vöröserény község jegyzője.

Póttag: *Fülöp* Lajos községi bíró Hajmáskér.

2. Várpalotai szavazókör.

Rendes tagok: *Békffy* György földbirtokos Várpalota, egyszersmint összeirő küldöttségi elnök. *Goldschmid* Mór takarékpénztári igazgató Várpalota, egyszersmint összeirő küldöttségi helyettes elnök. Óskü községénél *Neumayer* Károly Óskü község jegyzője. Várpalota községénél *Berky* József Várpalota község jegyzője.

Póttag: *Horváth* Sándor ev. lelkész Várpalota.

A veszprémi I-ső és II-ik szavazókör bizottsági tagjainak névsorát mult számunkban közöltük.

H I R E K.

— **Háborus imakönyvek.** Harcoló katonáinknak a lövészárokból több mindenre szükségük van. Kell kenyér, mert az üres gyomor nem szívesen harcol. Pipa meg dohány se maradhat el, mi üzze el a gondot s mi hozzon egy kis kedélyességet a lövészárók egyhangúságába. De van más elmaradhatatlan valami is. A katona, ki már annyiszor nézett szembe a halállal, imádkozni is szeret. Hálát adni az életért, kérni annak megtartását a jövőre, az otthon maradt családra is le kell esdeni az Isten áldását. Az imádság erőt, vigasztalást, megnyugvást ad. Ezért várják vitézeink a harctérre az imádságos könyvet. A veszprémi székesegyházi káptalan tegnap tartott ülésében 10.000 darab imakönyvet a harctérre küldését határozta el. A használatukból fakadó sok belső fohász lesz a legszebb elismerés a nobilis ajándéknak.

— **Hadi érettségi.** A helybeli főgimnázium VIII. osztálybeli tanulók közül — bevérván katonának — hadiértséget tettek: *Csolnoky* László, *Csomasz* Kálmán, *Mautner* László, *Politzer* Béla, *Rhé* Loránt és *Somogyi* István.

— **Kinevezés.** Az ellenség előtt tanúsított vitéz és körültekintő magatartásukért *Suly* Endre és *Papp* Béla tart. hadapródjelölt örmesterek tart. zászlóskák kinevezettek.

— **A királyné adományából.** A királyné koronázási adományából a hadsegélyző bizottság 270 pár cipőt küldött veszprémi szegény gyermekek részére. A cipőkből 92 pár börtalpu, a többi fatalpu. A kisebb számú cipőket a városi hatóság az ovodai gyermekotthon ápolójának osztja ki. A nagyobb számokat pedig azoknak az elemi iskolai tanulóknak, akiknek a városi cipőkből nem jutott. Névsoruk a városházán van s majd onnan jelzik, hogy melyik tanulónak jut.

— **Adomány.** A veszprémi Hitelszövetkezet igazgatósága a kórházból elbocsátott lábadozó betegek segélyezésére ez évben is 20 koronát adományozott. A kórház igazgatósága ezen szíves adományért ezután is hálás köszönetét fejezi ki.

— **Közgyűlés.** A város képviselőtestülete március hó 21-én tartja legközelebbi közgyűlését. A 14-iki közgyűlés azért halasztódott el, mert a meggyűlés s a hétfői vásár akadályozta az előkészítő bizottságok összehívását.

— **Gőzmalom.** Mult pénteken az alapítók megkezdtek a gőzmalom részvényjegyzését. A Veszprémi Takarékpénztár a részvények ötdörészt jegyezte, vagyis 600 ezer koronából 120 ezert. Ha a részvényfőkét egy millióra emelik, akkor ez intézet 200 ezer koronát jegyez. A zirci gőzmalom 125 ezer, dr. *Óvári* Ferenc és *Kiss* József zirci molnár 10—10 ezer koronát jegyeztek.

— **Legujabb értesüléseink.** Budapestről saját távirati tudósítónktól vesszük az alábbi híreket:

Rio de Janeiro jelentik, hogy két angol csatahajó tizenöt óras útközben a németek új *Möwe* hajóját elsüllyesztette. Egy másik kobzó hajót pedig elfogtak. A hír megerősítésre szorult.

Szofíából jelentik, hogy Radoszlavow bolgár miniszterelnök a bolgár szobranjében a hadihelyzetéről azt mondotta, hogy az ántant helyzete Macedóniában óráról-órara veszedelmesebbé válik.

Washingtoni híradás szerint Wilson betegsége folytán a kereskedelmi hajók fölfegyverzését elhalasztották. Wilson április 1-ére összehívja a kongresszust, mert saját felelősségére nem akarja a hajókat fölfegyverezni.

Bécsi lapok szerint bár *Hazai* vezetésével letesített katonai új szervezetnek az a feladata, hogy az erőket kihasználhatóbban egyesítse. Ez a terv a fiatalabb vállalkozók a harci feladatokat az ellenséggel szemben, míg a korosabbak, vagy kevésbé alkalmasak a hadtáborban vagy a mögöttes országrészekben teljesítenek szolgálatot. Ily módon az iparban, mezőgazdaságban elegendő munkaerő áll rendelkezésre, mert a népfelkelési törvény kiterjesztésével minden fegyverbíró férfit valamelyes munkára fölhasználják.

— **Kitüntetés.** Király Ó Felsége *Rothausser* Nándor szkv. főhadnagynak különleges alkalmasságban teljesített kitűnő szolgálati elismerésül a koronás aranyéremkeresztet a vitézségi érem szalagján adományozta.

— **Halálozások.** A késő este hajtott emberi élet is olyan, mint az alkonyodó nap. Visszatartatlanul aláhanyatlak szelid, gyengéd mosolygással. Nyomában csak a hálás, szeretettől aranyozott emlékezés esti jénny ragyog. Ilyen hálás szeretettel siraják radóczi *Boda* Istvánné szül. *Simor* Katalin halálát, aki f. hó 6-án 75 éves korában örök nyugalomra szenderedett. A hosszú, szép életéből csaknem félszázad — negyvenhét év — jutott bánatos özvegységre, melyet édes vigasszal enyhített a fiatal élet boldogságának sok kedves emléke s a vérből származottak becézó, féltő szeretete. A családi sirboltba pénteken délután zokogva kísérté fia, *Boda* Antal kir. járásbíró, több unokája, dédunokája, testvére s előkelő rokonsága. Mély fájdalommal részvétel osztottak a nagyszámú gyászoló kísérté is. A veszprémi oltáregylet a megboldogultban buzgó s tevékeny tagját veszítette el.

Gadl Endre, *Gadl* Lajos kir. törvénzéki irodai igazgató fia, a főgimn. VI. osztályának tanulója szerdán délután 17 éves korában szívizéhihűdésben meghalt. — Fájó szívvel látjuk, hogy a háború zivatarvára mennyi viruló életet sodor le a nemzet fájáról. De talán fájdalmasabb, ha a szeretett ifjút békés családi körből ragadja el a végzet. Ez a jó, szelid fiú is reményteljesen haladt életéjára felé, amikor a gondos családi körből szomorú sorsa örök pihenésre hívta. Zokogva kísérték sirájához a jó szülő, testvérek s mély részvétellel a szerető, tanuló társak a tanári karral egyetemben. Osztálytársai s a főgimn. ifjúsága koszorút helyeztek koporsójára.

Ludvig Kálmán nyug. telekkönyvi igazgató életének 76. évében f. hó 7-én csendesen elhunyt. A család mély gyászban osztoznak a volt tisztviselőtársak is, akik részvételjes szívvel kísérték el nyughelyére. Nyugodjanak békében!

— **Tiszti értekezlet.** Dr. *Véghely* Kálmán alispán f. hó 12-ére a vármegye összes főszolgabíráit tiszti értekezletre hívta meg, amelyen a tavaszi mezőgazdasági munkák elvégzésére vonatkozó intézkedéseket megbeszéltek.

— **A városi gazdasági bizottság.** A veszprémi mezőgazdasági bizottság ülést tartott dr. *Horváth* Béla városi főjegyző elnöklésével. A bizottság örömmel állapította meg, hogy az őszi vetésterület jóval nagyobb, mint előző évben. A vetés fejlődése, előrehaladottsága teljesen kielégítő. A tavaszi munkák előkészítése is annyira megtörtént, hogy közérő kirendelésre előreláthatólag nem lesz szükség. Aggodalomra ad okot azonban a tavaszi vetőmag hiánya. A teli időjárás hosszú tartama a gazdákat megakadályozza, hogy zabot és árpat vessenek. E helyett kénytelenek lesznek tengerit és burgonyát vetni. Szükséges tehát, hogy legalább 50 q tengeri és 200 q burgonya álljon rendelkezésre. Nagyon jó lenne, ha a kért s megígért árpa s zab vetőmag helyett is tengerit és burgonyát utalna ki a gazdasági egyesület.

— **Iskolafelügyelők.** A kir. tantfelügyelőség előterjesztésére a miniszter *Láng* Mihály tanítóképzési nyug. igazgatót és *Csajda* János központi szolgálatra berendelt áll. iskolai igazgatót megbízta az iskola-felügyelőségi tisztséggel.

— A Szinpártoló Egyesület hangversenye.

A veszprémi 31-es honvédegyaloezred és a 7-ik tábori ágyúezred árva alapja javára e hó 3-án rendezett hangverseny tiszta jövedelme egyezer korona, mely az ezredék pénzárába beszoállítását. — Felülfizettek: Lövy Béláné 20 K, dr. Rainprecht Antal 14 K, dr. Csete Antal, Kenessey István és egy valaki 10—10 K, Reviczky ezredes 6 K, Müller Oszkár és Kerényi Endre 5—5 K, Perényi Antal 4 K, dr. Réthy Edéné 3 K. Összesen 87 K-t. — Fogadják ugy a felülfizetők, mint a közreműködők az egyesület hálás köszönetét.

— **Ügyforgalom a vármegyeházán.** Nov. 15-től február 15-ig az alispáni iktatóba érkezett 7192, a kincsházi iktatóba 222, a központi választmányba 12, a közigazgatási bizottságba 550, árvaszékhez 5683, és a tiszti főügyészhez 250 ügydarab érkezett.

— **Tanítólelkészek.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter a tanítókat helyettesítő lelkészeknek tiszteletdíjat ad a jelen iskolai évre. A tiszteletdíj kiutalása a kir. tanfelügyelőség minősítése alapján történik.

— **Városi hentesboltok.** A sok-sok kérés végre meghallgatásra talált. Ugy halljuk, hogy a hentesbolt decentralizálják. Kár volt ezt már előbb meg nem tenni, hogy a Kossuth Lajos-utca színtere fölszabadult volna az ottan szorongó, zsírkereső tömeg éppen nem épületes látványától, a közönség pedig az óraszámra kiterjedő ácsorgástól. Most hentesboltot kap a Temetőhegy is, a piactéren pedig a Róna-féle huszárk árulja maximális áron a városi serteshúst. Egész és fél sertések még mindig kaphatók. A városi tisztviselők részletfizetésre is megvethetik. Akinek módjában van, vásároljon, mert hozzáértők nagy hushíányt jósolnak.

— **A személyes munkaszolgálat kötelezettsége.** A veszprémi mezőgazdasági bizottság a személyes szolgálat elrendelése végett még nem tett előterjesztést, mert ennek szükségét s mérvét csak a munkaidő beálltával állapíthatja meg. Az bizonyos, hogy aratásokor van munkahiány. A város tehát intézkedik, hogy a katonaság három osztágot (30-30 emberrel) bocssáson rendelkezésre. Szükséges a mezei termények őrzése is. Erre nézve a mezei rendőrség kevés. A város katonai őrzését kirendelési kérelmezi, akik mellé polgári biztosokat állít. Ha erre önkéntes vállalkozó nem akad, a város a személyes szolgálatra kötelezettek közül rendel ki egyeneket, megfelelő díjazás mellett. A kirendeléshez szükséges földhatározás megadása iránt illetékes helyen már lépés történt.

— **Választók összeírása.** Veszprém város I. és II. szavazó körében az országgyűlési képviselő-választók névjegyzéktervezetének összeállítását munkáit folyó évi március 15-én délután 3 órakor a városház nagytermében kezdik meg az összeíró-küldöttségek. A bizottságok üléseiket március 15-től kezdődőleg — vasár- és ünnepnapok kivételével — mindennap délután 3—5 óráig tartják s legkezebb március 30-án befejezik. Az érdekeltek választói joguknak igazolása végett, okirataik bemutatása mellett az összeíró küldöttség előtt jelentkezzenek. Minden munkaadó, aki választói életkorban levő legalább tíz férfialkalmazottat rendszeresen foglalkoztat, köteles ezekről olyan jegyzéket bocssajtani az összeíró küldöttség rendelkezésére, amely a választói jog szempontjából figyelembe jövő összes adatokat feltünteti. Egyszersmind köteles az illető alkalmazottak munkakönyvét (igazolványát, cseléd-könyvét stb.) személyesen vagy megbízottja útján az összeíró küldöttségnek betekintés végett bemutatni. Az első összeíró bizottság elnöke dr. Horváth Béla, a másodiké Gubicza Lajos.

— **A rekvirált liszt beszoállása.** Az egyes háztartások lisztfőlörségét be kell szállítani. Hogy mikor és hová, azt postai értesítésben tudatják az illetőkkel. A lisztet megbízott egyének vigyék a kijelölt helyre, mert az árát azonnal kifizetik. A rekvirált gabonafőlörséget a Közgazdasági Bankban veszik át.

— **Adomány.** A zalaszegvári ifjuság f. évi febr. hó 18-án műkedvelő színműelőadást tartott, mely 105 kor. tiszta jövedelmet hozott. Az összeget szerkesztőségünkbe küldötték, hogy azt felerészben a rokkant, felerészben a vak katonák felségélyezése céljából illetékes helyére juttassuk. A kérésnek a múlt hét folyamán eleget tettünk.

— **A vármegye közegészségügye.** Az alispáni jelentés a vármegye közegészségügyét ki-elégítőnek mondja. A megbetegedettek száma nem volt nagyobb, mint az előző év hasonló időszakában. A köztisztasági állapotok tekintetében lényeges

panasz nem merült fel. Veszprém és Pápa városokban a városi orvosok a rendőrség közbejöttével különös gondot fordítottak a prostitúció ellenőrzésére. Veszprém városban sok szegény beteg van. Ezeknek, valamint a menekülteknek gyógyítása nagy földadatot rótt a városi tisztviselőre, aki ezen a téren is, mint az alispáni jelentés mondja, „a töle már megszokott buzgalommal és kötelességtudással végezte teendőit.”

— **Sürgetik a petrolumot.** A Vacuum Oil Company r-t. sürgetés ellenére sem szállította a Veszprém vármegyének kiutalt petrolummenyiséget. Ezért dr. Véghegy Kálmán alispán az Orsz. Közlekedésmézési Hivatal elnökéhez, valamint a kereskedelmi miniszterhez távirati uton felterjesztést intézett, hogy a hátralevő petrolum kontingens kiutalása iránt intézkedjen.

— **A város gondoskodik vetőmagról.** A tavaszi mezőgazdasági munkákhoz szükséges vetőmagról és pedig burgonyáról és tengeriről a város gondoskodni kíván. Hogy tájékoztató adatai legyenek arra nézve, hogy a város területén a gazdasági közönségnek milyen nagy a szüksége ezen kettő vetőmagban, felhívja dr. Komjáthy László polgármester a város gazdasági bizottságát és lakosságát, s a kertek tulajdonosait is, hogy f. hó 17-éig jelentse be a városi gazdasági hivatalban, a hivatalos órák alatt, hogy burgonyából vagy tengeriről mennyi vetőmagra lenne szüksége. Figyelembe az erdekeltek közönségét, hogy a városnak ez a gondoskodása nem jelenti egyúttal azt, hogy az előjegyzésbe veendő vetőmagmennyiséget teljes egészében mindenki meg is fogja kapni, mert a vetőmagmennyiség megállapítása és utalványozása felsőbb rendelkezésnek van fenntartva. Aki vetőmag igényt bejelent, a bejelentett mennyiséget a megérkezéskor feltétlenül átvenni köteles és annak értékéig a városnak szavatossággal tartozik. A szükséglet bejelentésénél igazolni kell a bevetetlen terület nagyságát, és azt, hogy a kért mennyiségű vetőmagra csakugyan szükség van.

— **A kukorica csírátlantásáról.** Ezen a címen lapunk más helyén foglalkozunk az Országos Hitelesítőbizottság által kiadott ismertető közleménnyel. Ajánljuk elolvasását olvasóink különös figyelmébe. Az eljárás különleges magyar találmány, mellyel már szövetségeink is foglalkoznak. A csírátlantás amellé, hogy nagy nemzeti érdek is fűződik hozzá, a gazdának és hízarlónak is tekintélyes hasznót hoz. Jövő számunkban folytatjuk az ismertetést. Még csak azt jegyezzük meg, hogy Veszprémben egyedül Frick József és Berzák Dezső (Jutas pusztá) molnárok malmai jogosultak a kukorica csírátlantására.

— **Távózó bányafelügyelő.** Meinhardt Vilmos az ajka-csingervölgyi bányatelep eddigi felügyelője állásától megvált.

— **Hadikölcsönjegyzés.** A vármegyei tanítók közreműködése révén a beérkezett jelentések alapján 1,048.450 K-t jegyeztek az V. hadikölcsönre.

— **A vármegye hivatalos lapjából.** Veszprém vármegye törvényhatósági bizottsága özv. Véghegy Istvánné szül. Borsányi Máriának az 1917. évre 600 kor. segélyt, Preya Margit vármegyei napidíjnak az 1916. évre 100 kor. jutalmat szavazott meg. — A pozsonyi cs. és kir. katonai parancsnokság eddigi fáradozásai, hogy a hadisíroknak a kegyeletnek megfelelő rendbehozatalához szükséges anyagi eszközöket előteremtse, eddig nem jártak azzal az eredménnyel, hogy a hála e kötelezettségének teljes mértékben megfelelhessen. Ez okból felhívta a nevezett katonai parancsnokság a területén levő csapatokat, parancsnokságokat, hogy önkéntes adakozásokból és jótékonycélú rendezések jövedelméből hadisíralapokat létesítsenek. Alispánunk felhívja a polgármestereket s községi előjáróságokat, hogy társadalmi uton hassanak oda, hogy egyrészt a polgári lakosság a katonaság ezirányú mozgalmát a kellő erkölcsi és anyagi támogatásban részesítse, másrészt maga a polgári társadalom önállóan is rendezzen e célból jótékonycélú előadásokat, hangversenyeket stb. és gyűjtéseket s azok jövedelmével gyarapítsák a hadisíralapot. A parancsnokság a katonai állomásparancsnokságokat arra is utasította, hogy a hadisíralap gyarapítására irányuló esetleges kívánságokat, jótékonycélú rendezéseket stb. teljes erővel támogatassák és előmozdítsák.

— **Drágult a burgonya.** Miniszteri rendelet szerint az étkezésre való burgonya (rózsa, pelyhes stb.) maximális ára márc. 1-től 15 K-ról 16 K-ra emelkedett. Egyéb burgonya ára 13 korona.

— **Hálanyilatkozat.** Szeretett fiunk hirtelen elhalálozása alkalmából a főgimnázium főtiszt. tanári karának, az intézet ifjuságának, s mindazoknak, akik akár előszóval, akár a temetésen megjelenéssel résztvételük kifejezést adtak, ezen az uton mond hálás köszönetet Gadl Lajos és neje.

— **Mezőgazdasági munkások szerződése.** A felvidéki kirendeltség területén nagyobb számban vannak oly munkások, akik néhány hónapra hónapszámosokként más vidékre is hajlandók elszereződni. Akik ezen munkásokat szerződetni kívánják, annál is inkább lépjenek a zsolnai miniszteri kirendeltséggel érintkezésbe, mert azok elszereződésére csakis f. évi március 15-ig nyílik alkalom.

— **Az ajtóveretek ára.** A honvédelmi miniszter a sárgarézből való ajtóveretek térítését, az azokban levő vasalkatrészek súlyát is beleértve, kgrammonként 3 K 20 fillérben állapította meg. Vörösréz, vörösfém, és bronzból való ajtóveretek térítési összegét az átvételi bizottságok szakértői becsles alapján állapítják meg.

— **Az iparosok és kereskedők bevonulásának elhalasztása.** A honvédelmi miniszter új rendeletet küldött a törvényhatóságokhoz. A rendelet szerint nemcsak gazdák, hanem iparosok és kereskedők is kaphatnak 6, illetve 10 heti bevonulási halasztást, ha itthonmaradásukat fontos közérdek kívánja. A bevonulást mindig a szolgabíró, illetve katonai ügyosztály adja. Ha a fölmentési javaslatot a kereskedelmi és iparkamara, vagy iparfelügyelőség útján terjesztették fel, akkor a szolgabíró, illetve katonai ügyosztály az illetékes hatóságok által kiállított nélkülözhetetlenségi bizonyítvány adja meg a bevonulási halasztást.

— **Járvány.** Az etelapusztai r. kath. iskolát kanyaró-járvány miatt bezárták.

— **A vízmelegítő árak.** A takaréktűzhelyekbe beszücsített vörösréz vízmelegítő kótlására szolgáló vaslemez vízmelegítő és az üstnyilas befedése szolgáló vaslemez fedőlapok legmagasabb árait a magyar kormány a következőkben állapította meg: 1. a takaréktűzhelyekbe beszücsített vörösréz vízmelegítő kótlására szolgáló 05—07 mm. vastag vaslemez készült, kívül és belül horganyozott vízmelegítő, fedővel együtt a) nagyban való eladásnál, a gyárban érve, kilogrammonként 4.50 korona; b) kicsinyben való eladásnál kilogrammonként 6 korona; 2. a takaréktűzhely lapján levő üstnyilas lefedésére szolgáló, négy ponton a tűzhelylapoz erősíthető, fekete vaslemez készült fedőlap a szorítóvasakkal együtt a) nagyban való eladásnál, a gyárban érve, kilogrammonként 1.50 korona; b) kicsinyben való eladásnál kilogrammonként 2 korona.

— **A nyári időszámítás.** Ugy halljuk, hogy a nyári időszámítást az idén is rendszeresítik. Hír szerint április 1-én kezdődik s október 1-ig tart. A belügyminiszter már föl is hívta a hatóságokat, hogy a szükséges intézkedéseket tegyék. A különös intézkedésre leginkább a záróra miatt van szükség.

— **Van-e eladó aprószen?** Polgármesterünk felhívja a közönséget, hogy akinek apró vagy porszene van, amit felhasználni nem tud, azt jelentse be a városi főmérnök hivatalában. A város a porszenet mmázsanként 1 K 50 fillérért átveszi rostálás nélkül. Jelentse be a közönség azt is, hogy a tél végén, mikor a pincék kiürülnek, kinek van eladó porszene.

— **Drágább lesz a kukoricakenyér.** A kormány még ebben a hónapban elrendeli, hogy a kenyeret csak 25 százalék kukoricaliszttel keverve szabad sütni és árusítani. A kukoricaliszt drágább, mint a rozsliszt s így ezzel egyidejűleg felemelik a kenyér árát.

— **A lakbérnyugdíj folyósításának kezdő pontja.** A hivatalos lap keddi száma szerint a közigazg. bíróság 1894-iki döntvényét a miniszterium akként módosította, hogy a lakbérnyugdíjat mindazokban az esetekben, amelyekben a nyugalomba helyezett áll. alkalmazott által élvezett lakaspénz megszűnésének időpontja nem esik össze a naptári évnegyeddél, a lakaspénz megszűnését közvetlenül követő hónapnak első napjától kezdve kell folyósítani.

— **Az idei termés biztosítása.** A földmívelésügyi miniszter a vármegyei alispánjához intézett körrendeletében elrendeli, hogy a tavaszi és nyári mezőgazdasági munkálatok sikeres elvégzésére a nőket és gyermekeket is — korra való tekintet nélkül — rendeljék ki a mezei munkához.

— A gazdasági szükségletre visszatartható mennyiségek. A Közelelmzési Hivatal a hozzáérkezett felebbezések elbírálásánál a gazdasági szükségletre, amennyiben azok a gazdaságnak tulajdonában vannak, a következő mennyiségeket engedélyez: tavaszi buza 90, tavaszi rozs 100, árpa 85, zab 80, zabos búkköny 46, búkköny 25, magtengeri 20, csalamádé 90, köles 10 kilogramm. — Állati táplálék az új aratás eredményéig. 1 napra számítva: ménló 3-40 zab, könnyű igásló 1-10, nehéz igásló 2 zab, egy éven aluli csikónak napi 0-5 zab, hágóbika 2 zab, borju fél éves korig 0-5 zab, bárány 40 napra, napi 0-1 kilogramm zab. Tenyészkán 0-5 kg, hasas koca malacival nyolc hónapra 1-50 mmáza kukorica vagy árpa, amelyből azonban árpa csak 50 kg lehet; hizó sertésnek háziszükségletére csak lekötött közlogyasztásra hízalva 3 q a hizálás befejezéséig. A baromfira szemeleség nem tartható vissza, kivéve a II-rendűt ocsut. — A munkások élelmzése: Hónapi 16 kg. buza, rozs vagy árpa tartható vissza három óra a hónapos vagy sommás munkásoknak, az aratóknak két és fél óra, a dohanyos kertészeknek az évi augusztus 15-ig. A konvenció a cselédségnek szerződéses mennyiségben kimérendő, azonban a cselédségtől el kell rekvirálni a családtagok számának a fejkvóta alapján kiszámított szükségleten felül levő fölösleget. A közelelmzési hivatal gyakorlati szerint a gazdasági szükségletre visszahagyandó gabonamennyiséget minden gazda a rekvirálnál követelheti és ha a hatóság mégis elrekvirálná, akkor a végzést meg kell feleltetni az elsőfokú hatósághoz (főszolgabíró) és ha ez sem oldaná fel ezt a mennyiséget, úgy a közelelmzési hivatalhoz kell feleltetni, amely szigorúan de páratlanul bírálja el az ügyeket, mert a rekvirálnak a célja nem a gazdaság vitelének megszüntetése, hanem a tényleg talált fölöslegnek a közelelmzés céljaira való biztosítása.

— A táborba küldhető pénzösszeg. A kereskedelemügyi miniszter a közös hadügyminiszterrel egyetértve a táborba küldhető magánpostatárványok maximális összegét 100 koronáról 1000 koronára emelte fel.

— Szabadságot kapnak a mezőgazdák. A tavaszi munkák összetörölődtek a falusi munkások hiánya miatt igen nagy bajokkal küzdenek a gazdák. Ép ezért nyomatékosan felhívjuk őket, hogy katonai szabadságoláskukat sürgősen kérelmezzék. Kérelmük alapjául a következő rendelet szolgál: A honvédelmi miniszter 2900/17. Mg. számú rendelete értelmében legénységbeli önálló mezőgazdák és szőlőbirtokosok, valamint azok fiai, a kiképzésre vonatkozóan előírt rendelkezések betartása mellett és amennyiben a legközelebbi menetzástól, illetve pótszállítmányi menetkészségi időpontja szempontjából megengedhető, *kihallgatáson előterjesztett kérelmére f. évi március hó 1-étől kezdve szabadságolándók*. A szabadság engedélyezése céljából kérvényt vagy közszégi bizonyítványt követelni nem szabad.

WELLNER GYULA

készíti a fogtechnikai legremekőbb specialitásokat. VESZPRÉM, Rákóczi-tér 22
Fogház • Műfogak • Fogtömés

A tengeri csirátlanításáról.

A m. kir. kormány 3652/1916. M. E. sz. rendeletével elrendelte, hogy a magyarországi henger-székcses malmoknak nem szabad tengerit darálni vagy őrlni, csak úgy, hogy abból a csirát előzőleg különválasszák.

A rendelet célja.

Magyarország a világ kukoricatermelő államai között a harmadik helyen áll a átlag évi 40 millió métermáza tengerit termel. Ezen roppant tömeg tengerit eddig szemes, dara, vagy liszt alakjában használtuk fel. A gazdáknak régi panaszja azonban, hogy a tengeri és az abból készült őrlemények nem tarthatók el úgy, mint más gabonaművek, mert hamar megkeserednek, megavasodnak és megdohosodnak. Ezért aztán a tengeriből rendszeren csak annyit szoktak feldolgoztatni, amennyi néhány napra elegendő. Dacára ennek azonban már sok gazdának romlott meg a kukoricadaraja vagy lisztje, amit aztán ki kellett dobni.

A kormány célja elsősorban az volt, hogy a világháborúban minden szem terményt eltarthatóvá tegyen és a kötelező csirátlanítás által a kukoricából elvonja azt a lisztes részekkel kevert állapotban káros olajos részt, mely a kukoricadarát annyiszor selejtessé és általában raktározhatatlanná tette. Második célja az volt, hogy ezt a hasznavehetetlen és ártalmas, de különválasztásra hasznos anyagot hasznavehetővé tegye, úgy hogy a kukoricacsirából olajat sajtolat és ezzel a háború folytán előállott nagy zsiradékhiányt segít, amivel a mesterséges ételzsir-, szappan-, fírnisz-, ipariolaj- és glicerinyártáshoz nyersanyagot szerez. Képzeljük csak el, hogy tengertermésünknek csak felét, 20 millió mázsát csirátlanítunk, ebből már több mint 300 ezer métermáza olajat nyertünk. Mennyi zsir, gyertya, glicerín, festék és egyéb, ami most majdnem teljesen hiányzik, készülhet ebből, vagyis oly anyagból, mely eddig ugyiszlóan kárbavesztett. Legfontosabb célja azonban az volt, hogy a robbanószer (dinamit)-gyártáshoz szükséges glicerint előteremtse s ezzel ádáz ellenségeink leverését elősegítse. Ellenségeink, kik már papíron is kiszámították, hogy a zsirhiány miatt mikor fog robbanószergyártásunk megbénulni, keserű meglepetéssel fogják látni, hogy egy új, hatalmas fegyver áll velük szemben, — a magyar kukorica. Minden becsületes magyar embernek a hazával szemben való első kötelessége tehát, hogy a kormány e nagyszerű műveletét támogassa és tengerijét, azt is, amit saját használatában feleltet, — csirátlanítsa.

De nemcsak hazafias kötelesség ez, hanem az okos gazdának *saját anyagi érdekével* szemben való kötelessége is.

Milyen anyagi előnyt biztosít a gazdának a csirátlanítás?

1. A malom köteles a tengerit *szentul ingyen darálni vagy őrlni*, tehát az őrlési díj mai 3 kor. 50 filléres árát a gazda megtakarítja, vagy aki otthon daráltatott, az megkíméli darálógépet a kopástól.

2. A malom nem vehet vámot, illetve elveszi ugyan a tengeri körülbelül 10 százalékát kitevő *romlandó* részét, de azt a tengeri legmagasabb napi árában szly szerint megfizetni köteles.

3. A malom köteles az ingyen őrlésen kívül még 3.—, azaz három korona térítést fizetni a gazdának minden métermáza megdarált tengeri után.

4. A csirájától megfosztott tengeri lisztje vagy darája nem keseredik meg többé és ép úgy eltartható, mint akár a buza, vagy más gabona-őrlemény, tehát a tengeri értékesebbé válik, lisztjét ép úgy el lehet adni és szállítani, mint más lisztet.

Összegezhetjük tehát, hogy a tengeri értékelkedésen és tartóssá tetelen kívül a gazda kap: ingyen őrlést 3:50 K értékben, térítést fejében 3— K-t.

Összesen tehát 6:50 K-val ér el magasabb jövedelmet mázsánként, ha csirátlanítat, mintha szemes tengerit ad el vagy használ fel.

Helyes-e a takarmányozás szempontjából csirátlanítani?

A gazdát, de különösen sertéshizlalóinkat az érdeklő elsősorban, vajjon nem veszít-e a csirájától és olajtartalmának egy részétől megfosztott tengeri hizlálási értékéből.

A legelső magyar és külföldi szaktekintélyek, ugyiszló az okos sertéshizlalók már régen rájöttek arra, hogy a kukorica egymagában etetve korántsem oly kitűnő hizláló takarmány, mint ahogy azt kényelmes és praktikus ujításoktól elzárkózó gazdáink hiszik. Így például a hazai takarmányozásban legtekintélyesebb tanára, *Cselkő* szerint az olajban gazdag takarmányok, mint pl. a kukorica *lágys zsir és szalonnát adnak*, míg ellenben valamennyi zsirszegény takarmány kemény zsirt és szalonnát eredményez. Tudjuk, hogy legjobb szalonnája az árpával, tehát zsirszegény takarmánnyal hizlalt sertésnek van és ezért van, hogy a legtöbb sertéshizláló nemcsak tengerit, hanem árpát is etet. Miért? Mert tudjuk, hogy nem csupán a zsirtartalom az, melytől az állat zsírja képződik, hanem a takarmány keményítő- és fehérjetartalma. A kukorica olajtartalmának csak 20 %-át tudja az állat megemészteni, míg 80 % az ürülékkel eltávozik és ez a 20 % is lágys és vízenyívó teszi a szalonnát; nem is szólva arról, hogy megemésztesse oly nagy munkát ró az állat belső szerveire, hogy azt a hasznos és zsirképző any-

gok felszívódása is megcsinálja. *Cselkő* szerint a lágys zsir és szalonna üvegesnek tetszik s miután a húst is zsir szövi át, úgy tűnik, mintha a hús vízenyívó volna. Legvízenyívóbbnak tetszik a búkkérdőben hizó sertés szalonnája, mert a búkkmagban nagyon sok az olaj. A lágys szalonna, mint tudjuk, nem oly tartós és ízletes, mint a kemény. Mindezekből kitűnik, hogy a *csirátlanított tengeri a sertés hizlálása szempontjából sokkal előnyösebb*, mint a szemes kukorica, mert az olaj eltávolítása úgy a zsir minőségét, mint mennyiségét megjavítja.

Szarvasmarhatakarmanyozas.

Az olajtartalom, mely káros a sertészsir és hús minőségére, viszont a marhahúsra igen előnyös. Célszerű tehát a tengerisira olajtalansága után előállított *olajpogácsának* marhahizlálásra való felhasználása. Az okos gazda tehát a csirátlanítással kapott kukoricatermékeket céltudatosabban használhatja hizlálásra, mint a szemes kukoricát vagy annak daráját. Mert ahol keményebb húst és zsirt akarunk, mint pl. a sertésnél, ott több csirátlanított kukoricadarát és csak kevés pogácsát vagy más fehérjedus erőtakarmányt etetünk, amikor pedig puhább húsra törekszünk, mint pl. az ökrök hizlálásánál, ott több kukoricapogácsát használhatunk. A kukoricapogácsa hizlaloértéke *másfélser akkora*, mint a korpáé, s úgy a fejős állatok tejkihasználását, mint a birkák gyapjutermeletét növeli.

Ne legyünk tehát maradiak, hanem ha már nem is hiszünk vakon a szakemberek véleményének, tegyünk legalább próbát az új, gyakorlati módszerrel.

Ez hazafias kötelességünk és saját magunk anyagi érdeke is.

Eladó ház, melyben van két szoba; két konyha, pince és hozzá két hasáb kert eladó. Tudakozódni lehet az Egyházmegyei Nyomdában.

— Erős hangu ZONGORÁT sürgősen keresek megvételre. SZALAI MÓR, Veszprém.

Kiadó lakás kerestetik 2, esetleg 3 szobás május 1-re. Cim a Kiadóban.

A „Hangya” működése.

Vármegyénk területén sok fogyasztási szövetkezet sikerrel működik a „Hangya” kötelékében. A háború folyamán Veszprémben is megpendítették a tisztviselők szövetkezetét s egy része a tervezőknél a függetlenség megóvása végett érvelt a „Hangya”-val való szövetkezés ellen. A tapasztalat azonban azt bizonyítja, hogy azok a szövetkezetek működnek haszonnal, a fejlődés biztos kiállításával, amelyek a hatalmas tőkével rendelkező „Hangya”-központoz csatlakoznak. Mikor nálunk a tisztviselők azt hitték, hogy háborúban a szövetkezet-alapítás lehetetlen, másutt megalakították s az üzletüket több ezer korona haszonnal zárták. Hogy mily arányokat ölt ma már a „Hangya” fogalma s a fogyasztók mily nagy számát öleli körzetébe, arról való tájékoztatásul alább közöljük a jelentést a múlt évi működésről.

1386 szövetkezetben közel 300.000 családot, tehát több, mint 1 és fél millió fogyasztót látott el a „Hangya” a harmadik háborús évében, amikor a rendes áruforrások mind kiapadtak és a szövetkezetekkel nem éppen rokonszenvező hadi központok kezébe tette le az állam az árak fölötti rendelkezést s mikor a spekulációs követítés sok árut visszatarított, végül mikor a többi nehézséget a vasuti forgalom mizériái is fokozták.

Meggyőződéssé lett, hogy a nép szükségleti cikkel való ellátása körül kevesebb a baj ott, ahol a Hangya-szövetkezet működik.

Jellemző változás, hogy a „Hangya” zászlaja alatt tömörült fogyasztók száma az 1914. évi 952.775-ről 1916. dec. 31-ig 1.649.481-re szökött fel, tehát két év alatt mintegy heven százalékkal gyarapodott.

De még ezeknél is súlyosabb bizonyítéka a fogyasztási szövetkezeti eszme térhódításának, hogy míg az előző években 30—40 új szövetkezet alakult, a háború harmadik évében 82 új szövetkezet rendezett be a központ s ezzel a Hangya-szövetkezetek száma 1386-ra nőtt.

A központ áruforgalma az 1914. évi 30- és az 1915. évi 46 millió K-val szemben 57,173.133 koronát tett ki a múlt évben.

A központ 127 erdélyi szövetkezetét az oláh betörés folytán ért károktól teljesen mentesíteni fogja, szövetkezeinek az 1915. évi vásárlási visszatérítés második részlete fejében s az 1916. évi áruforgalom után 1,570.000 korona visszatérítést fizet ki. Emellett 758.197 korona 44 fillért kitevő üzleti feleslegének nagy részét saját intézményeinek a jövő nagy feladataira való megerősítésére fordítja, hogy szövetkezeiteit minél jobban láthassa el.

A szövetkezetek jobb ellátása céljából tervbe vett átmeneti raktárak építése Miskolcra, Nagyváradra és Pozsonyban folyamatban van.

A háborús bajok enyhítése végett a központ háborús segélyalapját már 568.830 koronára gyarapította s az oláhjárta falvak ellátását magára vállalta. Hadikölcsönre 4 millió koronát jegyzett eddig.

A jelentés rámutat a Hangya-ipar r.-t. megalakulására is 4 millió korona tőkével, amelyből a nagyjából a központ a saját tárcájában tartja. Ez az alakulás a szövetkezeti gyáripari termelés alapvetője, mely első évét kielégítő eredménnyel zárta be.

A Hangya szoros kapcsolatot tartott fenn a Magyar Gazdaszövetséggel és a Szövetkezetek Szövetségével, valamint a többi gazdasági és szövetkezeti szervekkel, amelyekkel karöltve több jelentős sikert ért el.

Olcsó cipő.

Annnyit hallunk s olvasunk a cipő árának maximálásáról, hogy utóbb már azt sem hisszük el, ha mindezt miniszteri rendeletben szemlélhetjük. Igaz-e, vagy nem igaz, feleljen róla az, aki híreszteli, de mi mégis csak közre adjuk egy kis törömlaj-cseppként azt a kellemetes hírt, hogy már készen is van a maximálási rendelet. Igaz, hogy hetek mulva, különösen ha a közeledő kikelet ibolyaszemű tündére megkönyörül rajtunk, ezt a maximálást magunk is elintézzük, mert meglesz a lehetősége, hogy ebben a tekintetben visszatérhetünk a természetes életmódhoz: a mezítelbjárás-hoz. Ekkor fittyt hányunk minden papírtalpas s drágán talpalt uzsoráskodásnak. No, de ha mégis valóra válik, hogy a kormány rákoppant a papírt csirizelő kezekre s egyúttal megállapítja a legmagasabb eladási árt, talán módunk lesz arra is, hogyha nem is ráadás csizmában, nem is cugos cipőben, hanem igazi, hamisítatlan bocsorban rugathatjuk az utca porát. Az a bizonyos kész rendelet állítólag a következőkről intézkedik:

Négy különböző cipőtípus szerint fogják az árakat maximálni és pedig olyformán, hogy a cipők előállításai költségeihez körülbelül harminc százalék hasonlóságot hozzáadható, amiből hat százalék fogja megilletni a gyártót, míg a többi 24 százalék a kereskedő és kiskereskedő között fog megoszni. A cipészkiparosok, tekintettel a nyersanyagbeszerzés körüli nagyobb nehézségekre, valamint nagyobb hasznót kalkulálhatnak majd. Ehhez képest a fatalpú cipők maximális ára páronként 16 korona, a közönséges munkás-, valamint bokszy vagy sevrő-bőrből készült utcai cipők maximális ára páronként 52—54 korona, a finomabb női cipők maximális ára páronként 54—58 korona lesz, a torna-, bál-, selyem és egyéb fényűzési cipők maximális ára pedig ugyancsak a mai szokásos áraknál 25—30 százalékkal alacsonyabb árban lesz megszabva.

A cipők készítése módja annyiban lesz korlátozva, hogy tilos lesz a sarkig végig terjedő kettős talpak felhasználása. A cipők talpába bele kell majd préselni a cipőknek detailárát és ugyanazt az árt jelezni kell egy a cipőhöz fűződő cedulán is. Amennyiben a cipő talpához pótlóanyag lett felhasználva, ezt a körülményt is a szóbanforgó cedulán fel kell tüntetni.

A cipők talpalásért és javításáért kérhető ár nem lesz maximálva, de ezen munkáért is csak méltányos összeg lesz elkerülhető. A talpbőranyag a bogyóárakban, illetve timárságokban le van foglalva és csak a hadvezetőség részéről igénybevett bőrök használhatók fel polgári célokra s a bőrre, valamint a cipőkre nézve a kiviteli tilalmat már rég életbeléptették. Nehogy pedig a cipők árának a mai szokásos áránál alacsonyabbban történő maximálása a cipőknek a forgalmából való kivonását eredményezze, a kormány szigorúan intézkedni fog abban az irányban is, hogy a cipőkészletek esetleges elidugozása is megakadályozassék.

A háború krónikája.

Március 4. Rohamsapatainknak tegnap jelentett vállalkozása három orosz tisztet, 278 lönyit legénységet és 7 gépfegyvert eredményezett. Volhyniában, Voroncynnál indított hasonló előretöréssel rohamsapataink két és fél kilométer szélességben másfél kilométernyire hatoltak be az orosz állásokba és alkalmat szereztek hatásos romboló munkára. Ennek befejeztével 122 fogollyal négy zsákmányolt géppuskával tértek vissza. — A Szigana-szakaszon az olasz tűzérő néhány ponton időnként élénk tüzelést folytatott. — Az Ancre két partján újra heves gyalogsági harcok folytak, amelyeknél az ellenség véres veszteségein kívül 60 foglyot és 8 gépfegyvert veszített. Az Aisne mentén és a Champagneban a franciák előretörései meghiusultak.

Március 5. Keleti harctéren az újból fokozódó hideg mellett csak kisebb harci tevékenység volt. — Katonáink összeromboltak egy árkot és az olaszok előlérbeli állásai Felső-Vertojba közelében és 47 hadifoglyot és 2 géppuskát szállítottak be. Tűzsergünk tüzelése megsemmisített egy olasz löszraktárt Podsabotin mellett. — Nyugati harctéren a párás időjárás majdnem mindenütt mérsékelt korlátok között tartotta a harci tevékenységet.

Március 6. Keleti és délkeleti harctéren nem történt lényeges esemény. — A tengermentéi harc vonalon a tűzsergék és aknavetőzű az idő derűsebb fordulásával ismét élénkebb volt. — Sommetől északra az angolok erős tűz után a St.-Pierre Vaast-i erdtől délre támadást intéztek. Kemény harc után a Bouchavesnes-Moisains uton egy árokdarab a kezükön maradt. A Maas keleti partján német csapatok a Caubieres-erdőben levő francia állást mintegy 1500 méter szélességben rohammal elfoglalták és az északi ellentámadást visszatasították. Az ellenség véres veszteségein kívül, foglyokban 6 tisztet és 572 közembert, azonkívül 16 gépfegyvert és 25 gyorstűző fegyvert veszített.

Március 7. Bukovinában orosz előretörések meghiusultak. Brzezanytól délre az oroszok éjjeli rajtaütését visszaverték. Az olasz harctéren az erős csapadék általában akadályozta a harci tevékenységet. San Pellegrinó-völgytől északra is megszakította a harcot. Az ellenség a Monte Sief előtt nagyobb robbanást hajtott végre, állásaink azonban sértetlenek maradtak. — A Somme jobbpartján a tűzsergi harc hevessége estefelé fokozódott. Az angolok pergőtűz után Bouchavesnestől keletre ismét támadtak. E támadásukat a németek visszaverték.

Március 8. Keleti és délkeleti harctér változatlan. — A tiroli keleti arcvonal több szakaszán lefolyt ütközetek rák nézve kedvező eredménnyel végződtek. Az olaszoknak két éjszakai támadása meghiusult. — A Scarpe mentén, az Ancretől és a Tommetől kétoldalt, a Champagneban és a Maas keleti partján tegnap élénk volt a tűzsergi tevékenység.

Március 9. Az Erdős Kárpátokban a Tatár-szorostól északnyugatra az ellenséget egy magaslatról elűzték. Volhyniában előtér csatározás és fokozott tűzharc volt. — Az olasz harctéren általában csekély volt a harci tevékenység. — Nyugati harctéren csak a Champagneban volt heves tűzsergi tűz.

Anyakönyvi kivonat.

— 1917. február 17-től 1917. március 8-ig. —

Születés.

Molnár József cipészsegéd és Lukács Erzsébet fia Károly Sándor r. kath. — Füstös János napszámos és Schmid Klára leánya Mária r. kath.

Halálozás.

Szabó Györgyné Rostási Mária napszámosnő r. kath. 47 éves. — Sáfrány József varrónő r. kath. 77 éves. — Özv. Pölös Istvánné Menoti Anna szegényházi tag r. kath. 87 éves. — Szalai Erzsébet ref. 1 hónapos. — Steigler Henrikné Auerbach Anna napszámosnő r. kath. 44 éves. — Szabó József magánzó r. kath. 76 éves. — Horváth Lajos r. kath. 9 éves. — Klein Ignác ócskaruhakereskedő izr. 84 éves. — Özv. rádóci Boda Istvánné Simor Katalin törvényszéki bíró özvegye r. kath. 75 éves. — Weisz Ferenc Klein Katalin ócskaruhakereskedő neje izr. 67 éves. — Ludvig Kálmán nyug. telekkönyvi igazgató r. kath. 75 éves. — Gaál Endre tanuló r. kath. 17 éves. — Stibinger Anna háziasszony r. kath. 18 éves. — Tóth Terézia Julianna r. kath. 7 éves.

Lakást keresek 2—3 szobával s mellékhelyiségekkel. Elfoglalhatom azonnal vagy a szokásos negyedévi időszakban. Vennék esetleg kisebb családi házat vagy villát is. Közvetítővel azonban nem tárgyalok. Ajánlatok a bérösszeg vagy eladási ár megjelölésével dr. Antal Arturhoz küldendők (Veszprém, Megyeház-utca 6.)

BUTOR,
zongora, szőnyeg és egyéb
berendezés megvételre ke-
restetik. Cím a kiadóban.

Egy
veteményes kert
benne gyümölcsössel
bérbeadó.

Felvilágosítást ad
Szedlák Mihály
tulajdonos : VESZPRÉM.
(Kopácsi-major)

Hölgyek
figyelmébe!

Tisztelettel értesitem t.
hölgyrendelőimet, hogy

tekintve a szövethiányt,
budapesti nagy ismeretségem révén
sikerült mégis bevásárolnom s így

nálam kapható

a legfinomabb fekete és kék
gyapjú szövet, finom selyem
bélés, natúrln vászon, gomb
és egyéb kellékek.

Megérkeztek

a tavaszi és nyári kosztüm, felöltő,
raglán selyem és bársony kosztüm

divatlapok

Tekintve az ünnepek közeledtét, mel-
tőztassanak becses rendelésüket minél
előbb elintézni. — Teljes tisztelettel:

PAÁL LAJOS női szabó.
Divatterem Kossuth Lajos-u. 12. sz.
VESZPRÉM.

Veszek:

mézet, sárga-
viaszt, törkölyt,
füstölt sonkát és
szalonnát, man-
dulát. ~ Aján-
latokat kér:

SZEMEREY J.
Veszprém.

Megvételre kerestetik

a VESZPRÉMEGYEI TAKA-
RÉKPÉNZTÁR által kibocsájt-
tandó új részvények jegyzé-
sére vonatkozó elővételi jog,
továbbá néhány darab VESZ-
PRÉMI KÖTÖTT és SZÖVÖTT
IPARÁRUGYÁRI és VESZ-
PRÉMI SZIKVIZGYÁRI rész-
vény. — Ajánlatokat kér:

SULY LÁSZLÓ biztositási- és
bankirodája
VESZPRÉM.

Bakos Kálmán

csemege-, fűszer-, bor- és gyarmatáru-
kereskedő, ásványvíz nagy raktára

VESZPRÉM.

Telefon 55. Sörgöny Bakos kereskedő Veszprém.

Nagy választék

hazai és különleges
Borokban, Pezsgők,
Likőrök, Cognac,
Puncs stb.

Hentesárúk, Sajtok

Friss és Déligyümölcsök,
Befőttek, Gyümölcslé

Konzervek

Libamáj painok,
Hus- és Halkonzervek

Száritott főzelékek

Főzelékkonzervek
Teasütemények
Háztartási cikkek

Vadak

Vidéki rendelések azonnal el lesznek intézve

ROLAND FERENC

orgona- és harmoniumkészítő
VESZPRÉMBEN
Ostromlépcső-utca 5. sz.

Elvállal teljesen új orgonák építését a
leg egyszerűbbtől a legdiszesebb kivi-
telig — pneumatikai rendszer szerint.
ORGONÁK átalakítását és hangolását
jutányos árban számítom. Iskolák részére
HARMONIUMOKAT jó erős kivitelben
készítek. ZONGORÁK javítását és han-
golását úgy helyben, mint vidéken a
lehető legrövidebb idő alatt eszközölk.

HIRDETÉSEK

felvételnek a kiadóhivatalban.

Alapított 1894-ben

Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készít a legrövidebb idő alatt és raktáron tart

a legegyszerűbbtől a legnehezebb
kivitelig minden néven nevezendő

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT

ugymint: rópiratok, füzetek, köny-
vek, folyóiratok, árjegyzékek, körle-
velek, hirdetmények, falragaszok, évi
jelentések, mérlegek, kimutatások,
gyászlapok, rovatolt táblázatok, név-
jegyek, meghívók, eljegyzési és es-
ketési tudósítások, számlák, címkék,
stb. stb., jutányos árakon számítva.

plébánia-hivatalok és iskolák részére
szükségbe mindenféle

HIVATALOS NYOMTATVÁNYT

melyek tetszés szerint fűzve vagy
bekötve szállíttatnak. Hivatalos le-
velepapírok és borítékok, okmányberi-
tékek mindenféle alakban és színben.
Egy és négyvonalas csinos vizsgálá-
pok, tet-szerűségi menzyl-égen. —
Kaphatók a legjobb minőségű fehér
lredal, ugyanintén fogalmazópapírok.

Postai megrendelések azonnal elintéztetnek

Telefon 61

Veszprém

Telefon 61